

Jacob Noords **koeien halen zelf hun ruwvoer**. Het verlost hem van de verplichting elke dag zo'n drie kwartier aan het voeren te besteden. Het heeft ook nog een ander voordeel.

Minder werk in de stal en meer rust

RUSTIG staan de koeien te vreten uit de twee mengkuilen. In een zelfvoedingssysteem halen ze sinds kort hun portie voer op wanneer zij dat willen. „Zo heb ik het altijd voor ogen gehad”, zegt Jacob Noord.

Al op de landbouwschool zag de Drentse veehouder de voordelen van zelfvoeding. Maar pas vorig jaar bracht een aantal zaken zijn plannen in een stroomversnelling.

Om te beginnen was dat een hogere voerbehoefte. Onder invloed van de melkrobot, geïnstalleerd in 2001, gaven de koeien meer melk dan vroeger. Langzaam maar zeker liep echter hun conditie terug. Daarom wilde Noord ze meer bijproducten geven of meer en hoogwaardiger mengvoer. De doseerwagen was echter aan het eind van zijn Latijn.

Verder ervaart Noord de drie kwartier voeren per dag als een verplichting. En hij streeft er juist naar de bedrijfsvoering zo eenvoudig mogelijk te houden, met inzet van weinig arbeid. Noord meldde zijn plannen voor zelfvoeding aan bij het Project Netwerk Veehouderij. De onderzoekers zagen daar wel wat in.

In december zijn de plannen uitgevoerd. De kelder werd gegraven en de overkapping voor twee sleufsilos geplaatst. De bestaande kuilplaatsen zijn verlegd. Begin juni zijn de twee sleufsilos gedeeltelijk gevuld met mengkuilen: een voor de hoogproductieve en een voor de laagproductieve koeien.

Onder elke mengkuil ligt een met metalen elementen afgedekte ketting. Die beweegt de mestschuif voor -en achteruit. De koeien staan achter een stevig voerhek. Noord bepaalt wanneer het voerhek naar voren beweegt. Dat voorkomt restvoer en smaakbederf. Zowel het voerhek als de mestschuif is per sleufsilos apart te bewegen en in te stellen.

Twee voergroepen

De hoogproductieve koeien krijgen gras, maïs, Amygold, Simplimix (mengvoer) en mineralen. De mengkuil is afgedekt met stoomschillen. Dit rantsoen is goed voor 30 kilo melk. De laagproductieven vreten hetzelfde voer in een andere verhouding, goed voor 23 kilo melk.

De in juni aangelegde mengkuil is voldoende voor 2 maanden. Begin augustus

FOTO'S: ROBIN BRITSTRA EN JAN WILLEM SCHOUTEN

Jacob Noord bepaalt zelf wanneer het voerhek naar voren beweegt. Dat voorkomt voorresten en smaakbederf.

worden de silos volgereden en kan Noord 3 maanden vooruit. Dan wordt ook het niveau van de kuilen opgevizeld, tot 33 en 25 kilo melk.

In november wordt op basis van de uit-

Het aanleggen van twee mengkuilen voor een periode van 3 maanden kost ongeveer 6 uur.

De selectiepoort laat koeien altijd toe en stuurt ze naar de goede mengkuil.

slagen van de graskuilen en de maïskuil een nieuw mengsel gemaakt. Aan het voerhek geeft Noord nu nog stro aan koeien die daar behoefte aan hebben. Of dat zo blijft, is nog ongewis.

De juiste koe op de juiste plek

Een koe die naar de kuil gaat, moet eerst door een selectiepoort. Na herkenning wordt ze toegelaten tot de aangewezen kuil. De koeien krijgen altijd toegang tot voer als ze zich melden. Ze worden nooit geweigerd. Het was in het begin wel puzzelen om de voersnelheid van beide kuilen ongeveer gelijk te houden.

Het onderzoek dat studenten van het Van Hall Instituut in Leeuwarden binnen het project Netwerk op zijn bedrijf uitvoerden, leverde Noord veel bruikbare informatie op. Zo weet hij dat de voersnelheid hoog genoeg is. De temperatuur van het voer aan de vreetplaats is gemiddeld 25 graden. Dat is zelfs nog lager dan de temperatuur van het snijvlak in de kuil toen Noord nog dagelijks met de

kuilhapper de doseerwagen vulde.

Ook volgden de studenten twee keer 2 dagen het vreetgedrag van koeien met een verschillend lactatiestadium. Daaruit blijkt dat ze zich 6 tot 7 keer per 24 uur melden om te vreten. Dat geldt voor zowel de oude als de nieuwe situatie.

Het hele project zou bij aanbesteding €95.000 kosten. Daarvoor heeft Noord er twee sleufsilos bij, een extra stuk kelder, de overkapping en erfverharding rond het gebouw. Noord heeft minder betaald omdat hij veel werk zelf heeft uitgevoerd. „Bijna de helft van het bedrag is arbeidsloon”, stelt hij.

De kuilen aanleggen kost hem naar verwachting €3.500 per jaar. Het uitgangspunt: vier keer per jaar de kuilen vullen. Elke keer is 6 uur nodig. Daarvoor moeten de zaken goed op elkaar afgestemd zijn. Het ruwvoer moet goed bereikbaar zijn, bijproducten gestort bij de kuilen. Dan is de mengwagen snel te vullen.

De jaarkosten van het voersysteem raamt de veehouder nu op 8,3 cent per

kilo melk. Dat is duurder dan de oude methode met de doseerwagen, maar goedkoper dan een voermengwagen. Als het bedrijf groeit naar 700.000 kilo melk, nemen de jaarkosten af tot 7,5 cent en liggen ze gelijk aan de kosten van de doseerwagen.

Ervaringen in eerste maanden

Noord is tot nu toe zeer positief over zelfvoeding. Ten eerste houden de koeien de productie goed vast en hoeft hij zelf niet dagelijks meer te voeren. Een neveneffect is dat het nu rustiger dan ooit is in de stal. De koeien leven op een 24-uursritme rondom de melkrobot. De voermomenten aan het voerhek verstoorden dat ritme. Dat is nu verleden tijd. De koeien bepalen zelf wanneer ze gemolken worden, gaan liggen of willen vreten.

Wijnand Hogenkamp

Profiel

Naam:

Jacob Noord (38).

Woonplaats:

Zeijen (Dr.).

Bedrijf:

Noord houdt in maatschap met zijn vrouw Hilleen (34) rond 70 zwartbonte melkkoeien. De gemiddelde productie (rollend jaargemiddelde) ligt op 8.100 kilo melk met 4,50 % vet en 3,45 % eiwit. Het bedrijfsquotum is 570.000 kilo melk met een referentie van 4,35 % vet. Het bedrijf heeft 40 ha zandgrond in eigendom. Op 10 ha staat maïs. De overige 30 ha zijn in gebruik als grasland.

Aanleiding voor reportage:

Op het bedrijf is het voersysteem veranderd. Nu halen de koeien zelf het ruwvoer op. Dat ontslaat Noord van de dagelijkse taak om te voeren. Het systeem kost 8,3 cent per kilo melk en is daarmee goedkoper dan een voermengwagen.

